

Kirsty Williams AS
Y Gweinidog Addysg
Llywodraeth Cymru

Dyddiad | Date: 9 Hydref 2020

Pwnc | Subject: **Addysg Cerddoriaeth**

Annwyl Kirsty,

Yng nghyfarfod Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu ar 1 Hydref, trafododd yr aelodau y llythyr ynghylch addysg cerddoriaeth a anfonwyd atoch ar y cyd gan Dŷ Cerdd, Music Mark, Anthem, a Choleg Brenhinol Cerdd a Drama Cymru.

Mae'r llythyr yn nodi pryderon bod darpariaeth gwasanaeth cerddoriaeth wedi cael ei herydu dros blyneddau lawer, sy'n golygu bod annhegwch sylweddol o ran mynediad at addysg cerddoriaeth ledled Cymru.

Mae llofnodwyr y llythyr yn galw am gynllun cenedlaethol ar gyfer addysg cerdd a rhagor o gyllid dros dro, ac maent yn dweud bod y ddau o'r rhain wedi cael eu hargymell gan y grŵp rhanddeiliaid a sefydlwyd gennych mewn ymateb i adroddiad y Pwyllgor ar addysg cerddoriaeth – 'Taro'r Tant'. A allwch nodi pa gamau yr ydych wedi'u cymryd mewn ymateb i argymhellion y grŵp rhanddeiliaid a sefydlwyd gennych ddwy flynedd yn ôl? A allwch hefyd roi'r wybodaeth ddiweddaraf am gyflawni'r argymhellion yn 'Taro'r Tant' a dderbyniwyd gennych? Rwyf wedi cynnwys y rhain fel Atodiad i'r llythyr hwn.

Mae awduron y llythyr yn argymhell sefydlu strwythur tebyg yng Nghymru i'r hybiau cerddoriaeth yn Lloegr, sydd, yn eu barn hwy, yn cael effaith sylweddol gyda'r cyllid cymedrol hwn drwy weithio mewn partneriaeth. A allwch ddweud wrthym a ydych wedi ystyried y model hwn o ddarparu? Os felly, a allwch nodi pam y gwnaethoch benderfynu peidio â dilyn rhywbeth tebyg yng Nghymru?

Gwelais fod Llywodraeth Cymru, ar 15 Medi 2020, wedi cyhoeddi [ymarfer, perfformio a chymryd rhan yn y celfyddydau perfformio: canllawiau ar gyfer dychwelyd yn raddol](#). Mae adran 3.22 o'r canllawiau yn darparu gwybodaeth am addysgu cerddoriaeth. Fodd bynnag, dywedir bod y canllawiau yn 'fframwaith ar gyfer gwneud penderfyniadau yn hytrach na chyfres o reolau i'w dilyn'. Mae'r canllawiau dim ond yn gymwys i 'weithgareddau a ganiateir gan reoliadau'r llywodraeth' a 'gellir ailddechrau cynnal gweithgareddau dim ond o fewn cyd-destun y rheoliadau COVID-19 sy'n gymwys ar y pryd'.

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

SeneddDGCh@senedd.cymru

0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

SeneddCWLC@senedd.wales

0300 200 6565

Mae'r llythyr, a ysgrifennwyd yr wythnos ar ôl cyhoeddi'r canllawiau, yn nodi ei bod yn hanfodol creu canllawiau clir i egluro sut y gall addysg cerddoriaeth ailddechrau yng Nghymru yn ystod y pandemig parhaus. Mae'n ymddangos y byddai rhanddeiliaid yn gwerthfawrogi mwy o fanylion am ba weithgareddau a ganiateir mewn ysgolion a chartrefi. A allwch roi gwybod i ni a ydych yn bwriadu cyhoeddi canllawiau clir a phenodol ynghylch darparu addysg cerddoriaeth mewn ysgolion a chartrefi?

Yn gywir,

Helen Mary Jones

Cadeirydd Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu

Helen Mary Jones AS
Cadeirydd
Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu Committee
Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

3 Tachwedd 2020

Annwyl Helen

Diolch am eich llythyr dyddiedig 9 Hydref, sy'n tynnu sylw at nifer o bryderon ynghylch addysg cerddoriaeth, yn enwedig yng nghyd-destun llythyr diweddar ar y cyd gan Tŷ Cerdd, Music Mark, Anthem a Choleg Brenhinol Cerdd a Drama Cymru.

Cyn cychwyn, hoffwn bwysleisio fy mod yn benderfynol o gefnogi addysg cerddoriaeth a rhoi'r gallu i ysgolion barhau i gynnig y ddarpariaeth, sy'n rhan bwysig a chyfoethog o'n diwylliant a'n treftadaeth. Hefyd, rwy'n cydnabod bod lle pwysig i gerddoriaeth yn y cwricwlwm presennol a'r Cwricwlwm newydd i Gymru, sydd i'w gyflwyno o 2022. Mae'r canllawiau ar gyfer y cwricwlwm newydd yn nodi pwysigrwydd cyflwyno addysg eang a chytbwys, sy'n tanlinellu ein hymrwymiad i sicrhau bod dysgwyr yn cael ystod eang o brofiadau yn yr ysgol, sy'n cynnwys cerddoriaeth a'r celfyddydau.

Rwy'n ymwybodol bod ystod o faterion cymhleth mewn perthynas ag addysg cerddoriaeth l a gwasanaethau cerdd. Roedd fy swyddogion eisoes wedi dechrau ar y gwaith o asesu'r meysydd hyn, yng nghyd-destun adroddiad y pwyllgor, sef 'Taro'r Tant', yr adroddiad dilynol, sef yr Astudiaeth Ddichonoldeb Gwasanaethau Cerddoriaeth a gomisiynwyd gennyf, a'r Grŵp Ymgynghori Rhanddeiliaid y Gwasanaethau Cerddoriaeth a sefydlwyd ar ôl cyhoeddi'r adroddiad astudiaeth hwnnw. Rwyf wedi cynnwys diweddariad ar y sefyllfa mewn perthynas â'r argymhellion perthnasol yn adroddiad 'Taro'r Tant', yn Atodiad 1 i'r llythyr hwn.

Rwy'n siŵr eich bod yn ymwybodol mai fy mlaenoriaeth i a'r Adran dros y misoedd diwethaf oedd llunio ymateb y byd addysg i bandemig Covid-19. Oherwydd hynny, roedd y gwaith sy'n gysylltiedig â'r Grŵp Rhanddeiliaid wedi dod i ben am gyfnod. Er hynny, mae fy swyddogion yn gobeithio cynnal cyfarfod o'r Grŵp yn ystod y misoedd nesaf, a hynny er mwyn ailedrych ar y ffordd ymlaen yn y maes gwaith pwysig hwn. Bydd hyn yn cynnwys ystyried y thema gref a geir yn yr astudiaeth ddichonoldeb, sef cyflwyno Cynllun Cenedlaethol ar gyfer Addysg Cerddoriaeth, gyda'r nod o ddarparu fframwaith er mwyn nodi

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

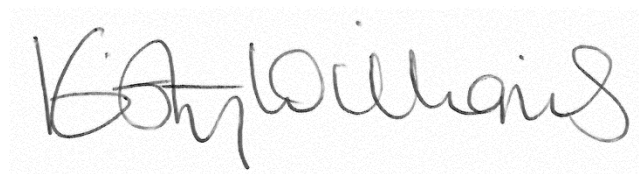
safonau ansawdd, llwybrau dilyniant a darpariaeth deg. Os byddai cynllun cenedlaethol o'r fath yn cael ei gyflwyno, byddai'n rhaid iddo weithio'n gyfochrog â gofynion y cwricwlwm newydd.

O ran y mater o Ganolfannau Cerdd yn Lloegr, edrychodd yr adroddiad dichonoldeb ar y maes hwn. Nodwyd bod rhai manteision i'r dull hwn o weithredu, ond hefyd tynnwyd sylw at nifer o broblemau sy'n gysylltiedig ag ef. Rhai o'r problemau hynny yw gwrthdaro buddiannau rhwng rôl barhaus yr awdurdodau lleol sy'n rhedeg ac yn gweithredu canolfannau wrth gomisiynu gwasanaethau iddyn nhw'u hunain ac i gyflenwyr amgen. Roedd problemau eraill yn cynnwys lefel yr ymgysylltiad a'r gefnogaeth ar gyfer parhad y dysgu a'r addysgu, sy'n hanfodol mewn perthynas â chreu llwybrau dilyniant teg i ddysgwyr sydd â thalent arbennig.

Mewn ymateb i'r pwynt ynghylch addysg cerddoriaeth yn ystod y sefyllfa barhaus o COVID-19, rydym wedi diweddarau ein [canllawiau gweithredol ar gyfer ysgolion](#). Mae'r canllawiau dysgu yn dweud yn glir pa mor bwysig yw cyflwyno cwricwlwm eang a chytbwys gydol y cyfnod hwn. Er hynny, rwy'n gwerthfawrogi'r pwynt sydd gennych o ran bod yn eglur ynghylch gweithgareddau cerddoriaeth yng nghyd-destun y pandemig, ac mae fy swyddogion yn datblygu canllawiau pellach, megis dogfen Cwestiynau Cyffredin a fydd yn cynnwys cyfeiriad penodol at addysgu cerddoriaeth, ymhlith amryw o bynciau eraill. Dylwn hefyd nodi bod gwasanaethau gerdd mewn ysgolion wedi ailgychwyn mewn rhai ardaloedd, ar ôl cyfnod o saib oherwydd Covid-19. Mae Cyngor Caerdydd, er enghraifft, wedi bod yn cydweithio'n agos a Gwasanaeth Cerdd Bro Morgannwg i baratoi ar gyfer dychwelyd i roi hyfforddiant cerddoriaeth yn ddiogel mewn ysgolion. Mae nifer o fesurau iechyd a diogelwch yn eu lle, yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru, i gadw plant, tiwtoriaid ac ysgolion yn ddiogel, wrth leihau'r risg o ledaenu Covid-19. Mae'r mesurau hyn yn cynnwys addasu'r ffordd y mae gwersi'n cael eu cyflwyno, rhoi canllawiau newydd i diwtoriaid a gweithredu prosesau glanweithdra a mesurau pellter cymdeithasol.

Wrth gwrs, rydym yn parhau i gydweithio â phartneriaid strategol er mwyn sicrhau y gall ysgolion barhau i ddarparu gweithgareddau cerddorol mewn ffordd ddiogel, a bod cymorth a chanllawiau priodol yn cael eu darparu.

Yn gywir

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

ADRODDIAD 'TARO'R TANT' – DIWEDDARIAD AR YR ARGYMHELLION**Argymhelliad 1**

Dylai Llywodraeth Cymru drosglwyddo'r cyfrifoldeb dros ddarparu gwasanaethau cerddoriaeth i gorff cenedlaethol hyd braich sydd â model a phatrwm penodol ar gyfer darpariaeth pob rhanbarth. Dylai'r corff cenedlaethol gael cyllid craidd gan Lywodraeth Cymru a dylid ei wneud yn gyfrifol am sicrhau bod disgyblion a staff sy'n gweithio yn y sector addysg cerddoriaeth, ni waeth lle y maent na beth yw eu cefndir cymdeithasol, yn elwa ar gyfleoedd cyfartal. Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod gan y corff cyfrifol unrhyw arian ychwanegol sydd ei angen er mwyn cynnal cydraddoldeb mynediad ar lefel Cymru gyfan.

Mae'r argymhelliad yn cael ei ystyried fel rhan o flaenrhaglen Grŵp Ymgynghori Rhanddeiliaid y Gwasanaethau Cerddoriaeth. Yn fy nghyfarfod â'r Pwyllgor fis Ionawr diwethaf, roedd gennyf bryderon ynghylch yr anfanteision a fyddai'n dod wrth gyflwyno corff ychwanegol i'r system. Fy mlaenoriaeth i yw sicrhau bod yr adnodd yn mynd yn uniongyrchol i wasanaethau mewn ysgolion. Roedd y Grŵp yn cytuno'n gryf â'm safbwynt yn ei gyfarfod, ac yn awyddus i weld y cyllid yn cael ei gyfeirio at y gwasanaethau rheng flaen.

Argymhelliad 3

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn annog awdurdodau lleol i adolygu telerau ac amodau staff y gwasanaeth cerddoriaeth i sicrhau eu bod mor gyson â phosibl fel mater o frys.

Mae'r argymhelliad hwn yn cael ei weithredu, ac mae llythyr wedi cael ei anfon at awdurdodau lleol ar y mater hwn.

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymhell, yn amodol ar y pwyntiau uchod ynghylch datblygiad ar byramid addysg cerddoriaeth Llywodraeth Cymru, y dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod arian, cefnogaeth a chynngor digonol ar gyfer y rheini sydd am sefydlu modelau amgen, dichonadwy o ddarpariaeth gwasanaethau cerddoriaeth, ar yr amod bod unrhyw fodel cefnogaeth yn cydymffurfio â safbwynt moesegol Llywodraeth Cymru mewn perthynas â thelerau ac amodau staff.

Cafodd yr astudiaeth ddichonoldeb gwasanaethau cerdd y dasg o ystyried modelau amgen o wasanaethau cerdd a nodi anghenion a galwadau am wasanaethau o'r fath. Ystyriodd yr adroddiad nifer o fodelau, gan gynnwys y model cydweithredol, preifat a busnes elusennol. Rhaid nodi'r lefel uchel o foddhad swydd a chadw staff cerddoriaeth yn y model cydweithredol. Mae cynngor a chymorth rhad ac am ddim ar gael gan Busnes Cymdeithasol Cymru, sy'n rhan o rwydwaith cymorth busnes Llywodraeth Cymru. Mae'r argymhelliad hwn yn cael ei ystyried ymhellach fel rhan o flaenraglen Grŵp Ymgynghori Rhanddeiliaid y Gwasanaethau Cerddoriaeth.

Argymhelliad 7

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn ystyried ar y cyd fel mater o frys sut y gall gwaith awdurdodau lleol yng Nghymru o weithredu argymhellion adroddiad y grŵp gorchwyl a gorffen gael ei gyflymu, gyda'r bwriad o adrodd i'r Pwyllgor ar y cynnydd a wnaed o fewn chwe mis i gyhoeddi'r adroddiad hwn.

Mae'r argymhelliad hwn yn cael ei weithredu. Cyhoeddwyd [adroddiad cynnydd terfynol](#) ar yr argymhellion ym mis Ebrill 2019.

Argymhelliad 9

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cynyddu'n sylweddol y cyllid sydd ar gael i awdurdodau lleol ar gyfer prynu offerynnau cerdd ac yn eu dosbarthu ar sail angen. Dylid gwneud hyn fel mater o frys a dylid ei anelu at wella'r sefyllfa yn y byrdymor, i gwmpasu'r cyfnod cyn bod corff cenedlaethol yn gallu cymryd cyfrifoldeb llawn dros wasanaethau cerddoriaeth.

Mae'r argymhelliad hwn wedi cael ei weithredu. Darparwyd cyllid o £1.5m i awdurdodau lleol yn 2018-19 a 2019-20, ac roedd elfen ohono ar gael i brynu offerynnau. Mae'r sefyllfa o ran ariannu yn y dyfodol yn cael ei hadolygu ar hyn o bryd, gan bod rhaid ystyried symud cymorth cyllid addysg yng nghyd-destun pandemig COVID-19.

Argymhelliad 10

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gofyn i Estyn gynnal adolygiad thematig o wasanaethau cerddoriaeth awdurdodau lleol gan ganolbwyntio ar gamau ymarferol i sicrhau cysondeb o ran cyfle ledled Cymru.

Mae'r argymhelliad yn cael ei ystyried fel rhan o flaenrhaglen Grŵp Ymgynghori Rhanddeiliaid y Gwasanaethau Cerddoriaeth (ni fu'n bosibl cynnwys y maes hwn yng nghylch gwaith Estyn, hyd yma, oherwydd yr ystod eang o feysydd eraill sydd eisoes wedi'u hymgorffori).

Argymhelliad 11

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn hyrwyddo'r defnydd o gyllid Grant Datblygu Disgyblion ar gyfer addysg cerddoriaeth.

Mae'r argymhelliad hwn yn cael ei weithredu – Mae'r Grant Datblygu Disgyblion yn cael ei hyrwyddo, yn y cyd-destun hwn.

Argymhelliad 13

Rydym yn argymhell bod Celfyddydau Cenedlaethol Ieuencid Cymru yn rhoi mecanweithiau a chyllid digonol ar waith er mwyn sicrhau bod gan bob disgybl, sy'n dymuno symud ymlaen at ragoriaeth, yr adnoddau i wneud hynny.

Mae'r argymhelliad hwn yn cael ei weithredu – Mae CCIC wedi rhoi mecanweithiau priodol ar waith ac wedi derbyn cyllid o £190,000 gan Lywodraeth Cymru yn 2019-20 am gymorth i ensembles cerdd . Roedd yr egwyddor gyffredinol o gyfle cyfartal i bob plentyn hefyd yn thema allweddol yn adroddiad Astudiaeth Ddichonoldeb Gwasanaethau Cerddoriaeth.

Argymhelliad 14

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cyflwyno ffyrdd o fonitro cyfansoddiad yr ensembles cenedlaethol i sicrhau eu bod mor gynhwysol o'r holl grwpiau cymdeithasol â phosibl. Dylid mynd i'r afael ag unrhyw anghydbwysedd yn eu cyfansoddiad fel mater o frys. Dylid adolygu'r data yn rheolaidd a chymryd y camau priodol.

Mae'r argymhelliad hwn yn cael ei weithredu – Mae CCIC yn monitro cyfansoddiad ensembles.

Argymhelliad 15

Rydym yn argymhell bod Ysgrifennydd y Cabinet yn cymryd camau i sicrhau bod mwy o eglurder o ddiben rhwng y Gronfa Waddol a Celfyddydau Cenedlaethol Ieuencid Cymru yn

y cyllid elusennol y maent yn ei geisio er mwyn osgoi dyblygu ymdrech ac i annog cydweithio rhyngddynt.

Mae'r argymhelliad hwn yn cael ei weithredu. Mae Anthem (y Gronfa Waddol) a CCIC yn cydfynd a'i gilydd ac nid ydynt yn enghraifft o ddyblygu.

Argymhelliad 16

Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn monitro'r cyllid sydd ar gael i'r Gwaddol Cenedlaethol ac yn ystyried cyfraniadau cyfalaf ychwanegol os bydd angen.

Mae'r argymhelliad hwn yn cael ei weithredu. Mae Llywodraeth Cymru yn monitro'r cyllid sydd ar gael i'r Gronfa Waddol.